

Sygn. akt III CSK 52/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa K.Ł.
przeciwko B.D.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 26 września 2017 r., sygn. akt I ACa .../16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w K. na rzecz adwokata P.P. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej B.D. od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 26 września 2017 r., sygn. akt I ACa .../16 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Skarżąca wskazuje na konieczność rozstrzygnięcia dotyczącego uprawnienia strony umowy przedwstępnej (kupującego) do żądania zapłaty przez stronę sprzedającą sumy dwukrotnie wyższej od danego przez stronę kupującą zadatku, w sytuacji, w której nie doszło do zawarcia umowy przyrzeczonej, przy czym strona kupująca dążyła do jej zawarcia w ten sposób, że wniosła o wpis roszczenia wynikającego z umowy przedwstępnej do księgi wieczystej, natomiast strona sprzedająca w najmniejszym choćby stopniu nie dążyła do zawarcia umowy przyrzeczonej.

Drugie sformułowane przez pozwaną zagadnienie dotyczy kwestii zwrotu zadatku, w sytuacji, w której kupujący zadeklarował sposób pozyskania środków, które miały być przeznaczone na zapłatę ceny kupna nieruchomości (w stanie faktycznym tej sprawy miały pochodzić z kredytu bankowego), równocześnie zaś pozytywny rezultat starań strony zmierzających do uzyskania tychże środków w określony sposób nie został w umowie przedwstępnej wyraźnie ujęty, jako warunek zawarcia umowy przyrzeczonej. W konsekwencji, czy w sytuacji, w której nie doszło do pozyskania środków w określony sposób, skutkiem czego nie doszło do zawarcia umowy przyrzeczonej, strona sprzedająca ma prawo do zachowania zadatku danego przez stronę kupującą.

Przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia nie spełniają przesłanki istotności w rozumieniu uzasadniającym przyjęcie na tej podstawie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pierwsze z tych zagadnień stanowi dokonaną przez pozwaną interpretację przedstawionych przez nią okoliczności faktycznych, które

odbiegają od stanu faktycznego ustalonego przez sądy *meriti* w tej sprawie. Z kolei drugie zagadnienie zmierza w istocie do zastosowania przez Sąd Najwyższy w tej konkretnie sprawie prawa materialnego, tj. oceny, czy to właśnie wskutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi pozwana, nie doszło do zawarcia umowy (art. 471 k.c.). Odmowa udzielenia przez bank kredytu może mieć różne przyczyny, które mogą obciążać kontrahenta, jak i również te przyczyny, na które kontrahent nie miał wpływu; zależy to od stanu faktycznego danej sprawy. Strona, która ma zamiar pokrycia ceny zakupu ze środków pochodzących z kredytu bankowego, o który stara się w chwili zawierania umowy przedwstępnej powinna w ramach obowiązku działania z należytą starannością w rozumieniu art. 355 § 1 k.c., poczynić stosowne rozeznanie co do możliwości uzyskania kredytu, z uwagi na swoją sytuację majątkową, która ma wpływ na tzw. zdolność kredytową.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Pozwana poza ogólnym powołaniem się na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., nie wskazała przepisów, które jej zdaniem budzą poważne wątpliwości, ani też nie przywołała rozbieżnych orzeczeń sądowych, jak również nie uzasadniła tej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie.

Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W stanie faktycznym sprawy, ustalonym przez sądy *meriti*, który jest wiążący w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) brak podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej z uwagi na oczywistą jej zasadność.

Z ustaleń tych wynika, że strony zawarły przedwstępną umowę sprzedaży, na podstawie której powódka zobowiązała się do sprzedaży pozwanej i jej mężowi samodzielnego lokalu mieszkalnego za kwotę 2 481 500 zł. W dniu zawarcia umowy powódka otrzymała kwotę 50 000 zł, co do której zgodnie ustalono, że stanowi zadatek w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. Reszta ceny miała zostać zapłacona w terminie ustalonym w przyrzecznej umowie sprzedaży, zaś pieniądze na ten cel miały pochodzić z kredytu bankowego, o udzielenie którego kupujący się starali. W umowie nie postanowiono jednak, że uzyskanie kredytu bankowego przez pozwaną i jej męża stanowi warunek, od którego uzależnione jest zawarcie umowy przyrzeczonej. Pozwana i jej mąż nie otrzymali kredytu z uwagi na brak zdolności kredytowej. Pozwana nie miała środków finansowych umożliwiających jej dokonanie zakupu przedmiotowej nieruchomości. Powódka wiedząc o tym fakcie nie nalegała na zwarcie umowy przyrzeczonej, nie zależało jej bowiem na sprzedaży lokalu, a nadto uznała, że skoro pozwana ma poważne kłopoty finansowe to nie wywiąże się z umowy.

Sąd drugiej instancji przyjął, iż pozwana nie mogła skutecznie potrącenia wierzytelności w wysokości podwójnego zadatku (tj. w kwocie 100 000 zł) z wierzytelnością powódki z tytułu nie zwróconej przez pozwaną części pożyczki

w kwocie 139 000 zł, gdyż uznał, że do niezawarcia umowy przyrzeczonej doszło z winy pozwanej, bowiem nie wykazała, by w dniu, w którym miała zostać zawarta umowa przyrzeczona, jak i w późniejszym czasie dysponowała promesą udzielenia kredytu bankowego, jak również nie wykazała posiadania środków na zapłacenie ceny sprzedaży.

W takim stanie faktycznym przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, iż okoliczności z powodu których nie doszło do zawarcia umowy przyrzeczonej obciążają pozwaną nie uzasadnia uznania, iż zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (j. t. Dz. U z 2016 r., poz. 1999, ze zm.) w zw. § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6, § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801), w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714).

kc

aj

